Таким чином, незважаючи на запроваджені протягом останніх років заходів з дерегуляції, удосконалення законодавства й обмеження переліку документів дозвільного характеру, у сфері дозвільного регулювання господарської діяльності залишається достатньо багато суперечностей і незручностей, які ускладнюють ведення підприємницької діяльності.

Література

1. Про дозвільну систему у господарській діяльності: Закон України від 06.09.2005 р. № 2806-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 48. – Ст. 483.

2. Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності: Закон України від 19.05.2011 р. № 3392-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 47. – Ст. 532.

3. Сагайдак Ю.В. Перспективи вдосконалення правового регулювання дозвільної системи у сфері господарської діяльності / Ю.В. Сагайдак // Порівняльно-аналітичне право. – 2016. – № 3. – С. 114-115.

4. Сидорук І.С. Проблеми функціонування дозвільної системи у сфері господарської діяльності на регіональному рівні і шляхи їх вирішення / І.С. Сидорук // Економіка та управління національним господарством. – 2013. – № 10 (148). – С. 68-73.

УДК 658.016.8(043.2)

Ільєнко І.М., Тархов Ю.О., студенти,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Горбатюк Я.В., к.ю.н.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ПРАВОВІДНОСИН САНАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

Детальний аналіз законодавства України про банківську діяльність дозволяє зробити висновок про те, що правовими підставами для виникнення правовідносин санації є: 1) рішення Національного банку України про віднесення банку до категорії проблемних, на підставі якого банк зобов’язаний розпочати процедуру санації для приведення своєї діяльності у відповідність із вимогами чинного законодавства України; 2) рішення Національного банку України про віднесення банку до категорії неплатоспроможних, на підставі якого Фонд гарантування вкладів фізичних осіб запроваджує тимчасову адміністрацію та затверджує план врегулювання; 3) рішення керівних органів банківської установи про застосування санаційних заходів, спрямованих на відновлення фінансового стану банківської установи [3, с. 261].

Відповідно до ч. 1 ст. 75 Закону України «Про банки і банківську

діяльність», рішення про віднесення банку до категорії проблемних Національний банк України приймає за умови відповідності банку хоча б одному з таких критеріїв:

1) банк допустив зменшення розміру регулятивного капіталу та/або нормативів капіталу банку, встановленого законом та/або нормативно-правовими актами Національного банку України, на 10 і більше відсотків протягом звітного місяця;

2) банк не виконав вимогу вкладника або іншого кредитора, строк якої настав п'ять і більше робочих днів тому;

3) системне порушення банком законодавства, що регулює питання запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму;

4) банк порушив вимоги законодавства щодо порядку подання та/або оприлюднення звітності, в тому числі подав Національному банку України та/або оприлюднив недостовірну звітність, що призвело до суттєвого викривлення показників фінансового стану банку;

5) систематичне незабезпечення ефективності функціонування та/або адекватності системи управління ризиками, що створює загрозу інтересам вкладників чи інших кредиторів банку [1].

Національний банк України має право віднести банк до категорії проблемних з інших підстав, визначених нормативно-правовими актами Національного банку України.

Згідно зі ст. 76 Закону України «Про банки і банківську діяльність», Національний банк України зобов'язаний прийняти рішення про віднесення банку до категорії неплатоспроможних у разі:

1) неприведення банком своєї діяльності у відповідність із вимогами законодавства, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку України, після віднесення його до категорії проблемних, але не пізніше ніж через 180 днів з дня визнання його проблемним;

2) зменшення розміру регулятивного капіталу або нормативів капіталу банку до однієї третини від мінімального рівня, встановленого законом та/або нормативно-правовими актами Національного банку України;

3) невиконання банком протягом 10 робочих днів поспіль 10 і більше відсотків своїх зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами [1].

Правові підстави застосування санації з ініціативи власників банківської установи в чинному банківському законодавстві чітко не визначено, що є, на наш погляд, істотною прогалиною в правовому регулюванні санації банків в Україні. Підставою для прийняття власниками банківської установи рішення про застосування санаційних заходів має бути поява ознак погіршення фінансового стану банківської установи за допомогою механізму своєчасного виявлення проблем банку, який має бути створений у кожній банківській установі.

Механізм своєчасного виявлення проблем банку охоплює різні форми

нагляду та контролю за банківською діяльністю, метою яких є ідентифікація загрози неплатоспроможності на стадії її виникнення, а також вироблення заходів, адекватних рівню ризику банкрутства. В Україні він має ґрунтуватися на співпраці органів внутрішнього банківського контролю з органами зовнішнього контролю – НБУ та зовнішніми аудиторами [2, с. 27].

Окрім створення системи внутрішнього контролю, яка своєчасно ідентифікує проблеми, важливе значення мають також дії по розробці планів антикризових заходів, в яких окреслюються усі необхідні аспекти роботи в банку у випадку кризи. Про план антикризових заходів йдеться в Базових принципах Базельського комітету з банківського нагляду: «Орган нагляду визначає, чи здійснюють банки відповідний сценарний аналіз, стресове тестування та планування на випадок кризових обставин…». В законодавстві України не передбачено обов'язку банків розробляти та впроваджувати такі плани; цей напрямок роботи з підготовки до можливої кризи проводиться лише з ініціативи самої банківської установи [4, с. 15].

Відповідно до положень чинного банківського законодавства, підставами припинення правовідносин санації є: 1) рішення Національного банку про визнання діяльності банку такою, що відповідає законодавству, або про віднесення банку до категорії неплатоспроможних; 2) рішення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб про припинення тимчасової адміністрації у зв'язку із здійсненням інвестором капіталізації банку в обсязі, що забезпечує виконання вимог нормативно-правових актів Національного банку України, у тому числі щодо економічних нормативів, та вжиття інших заходів для відновлення платоспроможності і стабільної діяльності банку; 3) рішення Національного банку України про відкликання у банку банківської ліцензії та ліквідацію банку за пропозицією Фонду гарантування вкладів фізичних осіб; 4) завершення строку дії плану санації (плану антикризових заходів) або відновлення внаслідок вжиття санаційних заходів належного фінансового стану та стабільної діяльності банку у разі санації банківської установи з ініціативи її власників.

Література

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-3 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5-6. – Ст. 30.

2. Крилова В. Санаційний банк як механізм роботи з нежиттєздатними банками / В. Крилова, М. Ніконова // Вісник Національного банку України. – 2015. – № 9. – С. 26-28.

3. Карманов Є.В. Банківське право України: [навч. посіб.] / Є.В. Карманов. – Х.: Консум, 2000. – 464 с.

4. Крикун В.Б. Інститут банкрутства в системі державного регулювання ринкової економіки: автореф. дис. … канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.02 / В.Б. Крикун. – К., 2007. – 24 с.